

Klára Sedlo: FOGBOW

Vítejte na poněkud neobvyklé výstavě. Tuhle mapu držíte v rukou proto, abyste se neztratili. Ztratit se je totiž extrémně jednoduché, když se člověk vydává do nových míst. Tudíž: držte se šipek!

Stojíte právě na začátku vyprávění, které začíná rok a půl zpátky.

Tehdy jsem se rozhodla znovu a pořádně prozkoumat svoji obsedantně-kompulzivní poruchu a úzkosti. Štve mě, že jim stále nerozumím, i to, že nejspíš nikdy nezjistím, jaké by to bylo žít bez nich. Vyдалa jsem se proto na cestu do hlubin svojí vlastní mysli.

Jenže, neměla jsem mapu a tak jsem se trochu ztratila. (No, vidíte to!) Ztratila jsem se sama ve vlastní hlavě, zatímco jsem hledala svoje demony.

Když jsem se začala zase nacházet a rozumět tomu zmatku v sobě, shodou okolností to bylo zrovna v Londýně, vyvanul mi v mysli zničehonic příběh.

Jak možná víte, občas se mi to stává, že mě zničehonic napadne krátká povídka. Jenže tenhle příběh nabízel rozuzlení mého problému.

Byl to příběh zvláštní věštkyně, která se mnou sdílí mnoho charakterových vlastností, ale na konci příběhu nemá žádné úzkosti. Byla jsem to já, ale tak, jak bych vypadala bez neuróz. Fascinující! Byla to odpověď na mou otázku!

Sedla jsem si na postel a sledovala tu věštkyni a její cestu – odvíjela se mi v hlavě jako klubko shozené ze stolu na zem. Cesta vedla skrze boj s vnitřními demony, až k nalezení vnitřního klidu. Tu noc jsem v hotelovém pokoji nedaleko Barbicanu nadšeně zapisovala krátké příběhy z jejího života i útržkovité záznamy o jejích myšlenkách, zatímco venku šuměl Londýn.

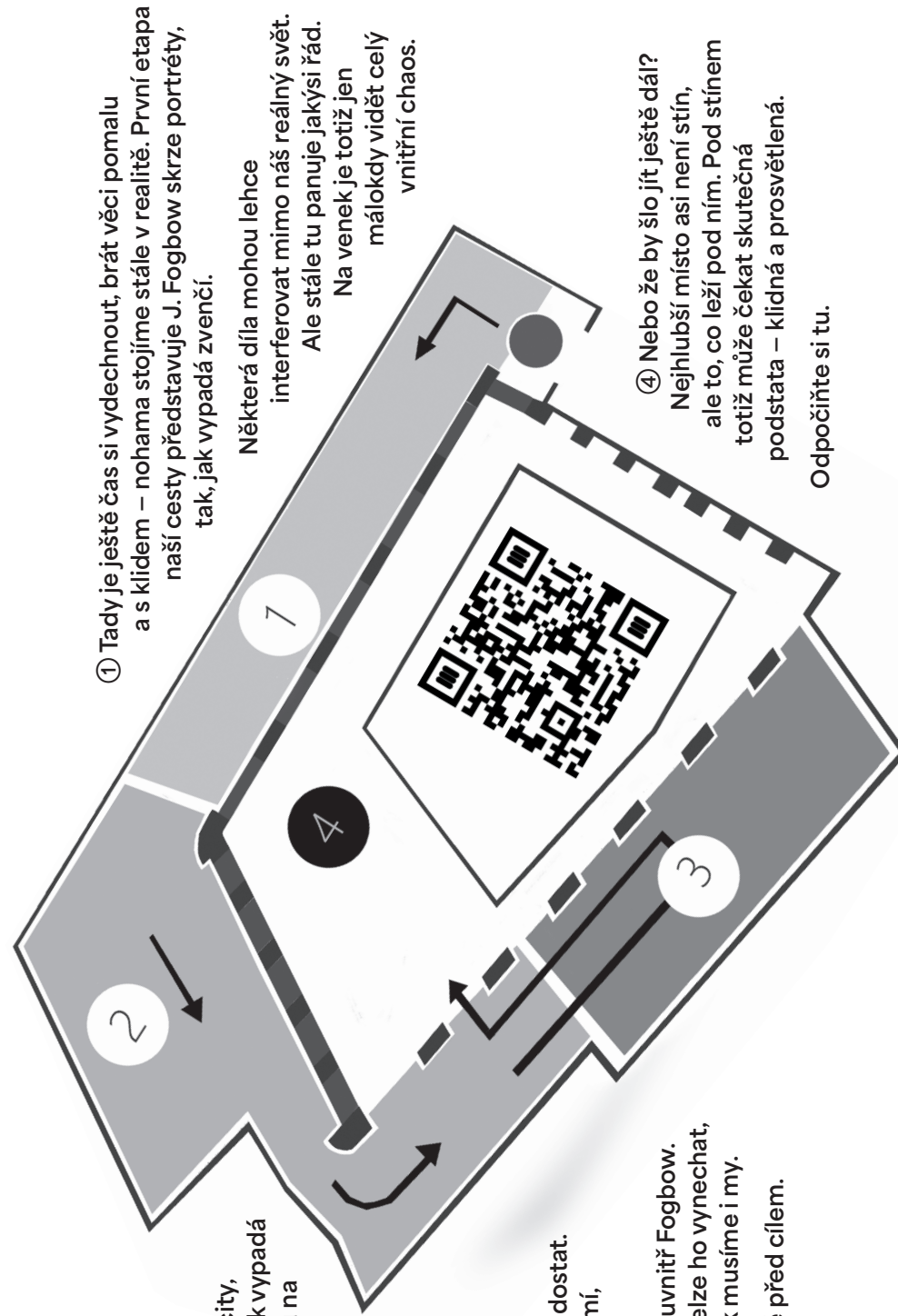
A totéž jsem pak dělala mnoho dalších nocí v různých městech. Sžila jsem se s ní a pozorování jejích příběhů mi pomohlo pochopit sebe.

A tak vznikla Jessica Fogbow, senzibilka, která se narodila v Londýně. Moje alter ego, které mi konečně odpovídá na otázku, jak by to mohlo vypadat, kdybych neměla celý život úzkosti. Tahle výstava předkládá výsledky mého pozorování Fogbow, mapuje její osobnost, život, myšlenky a její cestu k vlastní duši – a tím mapuje mě. A kdo ví, třeba Fogbow pomůže najít odpovědi i vám.

Tahle výstava je věnovaná jí, ke 30. narozeninám.

26. 4. – 14. 5. 2023

Galerie Kritiků

① Tady je ještě čas si vydechnout, brát věci pomalu a s klidem – nohama stojíme stále v realitě. První etapa naší cesty představuje J. Fogbow skrze portréty, tak, jak vypadá zvenčí.

Některá díla mohou lehce interferovat mimo náš reálný svět. Ale stále tu panuje jakýsi řád. Na venek je totiž jen málokdy vidět celý vnitřní chaos.

④ Nebo že by šlo jít ještě dál? Nejhlubší místo asi není stín, ale to, co leží pod ním. Pod stínem totiž může čekat skutečná podstata – klidná a prosvětlená.

Odpočítejte si tu.

② Pozor, kráčíme hlouběji. Tohle už nejsou portréty, tohle už není realita. Tohle jsou pocity, směs zážitků, to, jak Fogbow vnímá svět a jak vypadá svět uvnitř její mysli. Nedíváme se už zvenku na Fogbow, díváme se na svět zevnitř její hlavy.

Je to příliš temné? Mysleli jste si, že to bude v pohodě? Já taky. Sny a noční můry. Chaos.

③ Tohle je to nejhlubší místo, na které se dá dostat. Schovaný za malými dvířky, uvnitř podvědomí, vespod duše, číhá tenhle svět. Stín, který se sem kdysi vplížil a tiše zůstává uvnitř Fogbow. Avšak abychom se dostali na konec cesty, nelze ho vynechat, ani přehlížet. Fogbow jím prošla, a stejně tak musíme i my.

Tohle je nejtěžší část cesty, paradoxně těsně před cílem.

Entropie.

Senzibilka Fogbow měla bydlení v srdci Londýna. Živila se různými věcmi – věštila z karet, ze snů, učila lidi, jak se probouzet v noci z nočních můr, vymítala duchy... Prostě všechno možné, co by vás napadlo, že by senzibilka mohla dělat.

Bavilo ji objevovat, bavilo ji zkoumat astrální pláně a pomáhat lidem. Ale ta část její práce, kdy musela lidem vysvětlovat věci, které je lépe vidět na vlastní oči a slovy se úplně popsat nedají, tahle část její práce jí přišla podivně smutná. Jak ráda by ty věci lidem ukázala, místo tolika slov.

„Tohle bych nikdy neřekl.“ řekl Konstantin. Seděli vedle sebe na zemi u krbu, prolínali dvěma světy, které mohlo zneklidňovat náhodného pozorovatele. „Já vím. Je to zvláštní, nemyslíš. Nakonec jsem dopadla tak, že mi na světě nerozumí nikdo kromě tebe...“ „Proč se dokážeš dívat za tebe i před tebe. A protože mi na tobě záleží.“ „Jsi podivně klidnej a moudřej, když odpovídáš. Někdy mě to až děsí.“ „To jsou věci, které se naučíš se smrtí.“ řekl. Fogbow upjela kakao, a druhý hrnek stál před ním. Nemohl se napít, nemohl se ničeho dotknout, ale i tak byl rád, že Fogbow vždycky vaří čaj, kafe, kakao nebo jídlo i pro něj.

Jake přemýšlel, jak je možné, že o něm neví. Byla to přece vědma. Musela vědět všechno. Všechno všecičko na světě. Tak jak to, že neví, že jí sleduju? Ptal se sám sebe. Ze sousedního bytu poslouchal její rozhovory dlouhé hodiny, a z okna pozoroval její kroky, oboje už dobré tři roky... Proč to vlastně dělal? Proč, Jakeu?

„Ale... ne, vím co vás napadá a nechci, abyste si to mysleli. Nejsem stalker, ani jsem do ní nebyl bláznivě zamilovaný. Byla to spíš posedlost. posedlost její osobou, jejím tajemstvím, tím, kým sakra je. Miliardářka v utajení? Herečka? Blázen? Alkoholik? Možností bylo tisíc. Její příběh by skvěle plnil moje sociální síť i youtubový kanál. Mohl bych na tom vydělat majlant. Ale asi nikdy nebudu mít odvalu to zveřejnit – co kdyby to našla. čím déle jsem jí sledoval, tím víc spolu s fascinací narůstal i strach.“

„Někdy mám pocit, že čím smutnější události se stanou, čím větší strach je přítomen v dětských pokojích a za jeho okny, tím větší stín si v sobě pěstujeme. Možná to neplatí vždycky, možná že se to stává jen u někoho. Ale určitě to tak může být.“ přemítala Fogbow nahlas.

Tím se liší věštky od čarodějnic. Věštky vidí síť, ale nemusí ji nutně ovlivňovat, čarodějnice ji umí ovlivňovat, aniž by ji nutně musely vidět.

Jake, ajťák a youtuber, který nedávno završil třicet pět let, byl u Fogbow jen jednou. Nechával si tehdy vykládat karty. Byl však zarytý skeptik a udělal to spíš jen tak, ze zvědavosti. A aby o tom později mohl natočit vlog. Od té doby ho ale Fogbow nekonečně fascinovala, protože její předpovědi se vyplnily. Byl posedlý tím, že odhalí co je zač. Nejdřív ji občas pozoroval z kavárny naproti jejímu bytu, potom tam sedával obden, a nakonec na ni číhal každé ráno. Po pár měsících se přestěhoval do bytu vedle, aby mohl poslouchat skrze stěnu co říká. Byla to opravdová posedlost.

Jake slyšel, jak za stěnou v bytě Fogbow vrzl gauč.

„Tohle musí mít větší smysl, musí...“ říkala. „Musí...“

Chvilí bylo ticho.

„Myslím to vážně...“ odvětila na onu půl minutu ticha. „Musí to dávat smysl.“

Ticho.

„Podívej, jsme součástí nějaké skládačky, a ta skládačka je oobrovská. Myslím, že když se složí celá dohromady, vyjde bůh, ale na to musíš přijít – na to, kam ten tvůj puzzlík patří, ne...“

Opět bylo ticho.

„No tak!“ rozhodila rukama. „Fakt mě štve, jak mě necháváš přijít si na věci sama. To mi to nemůžeš prostě říct?“

Ticho.

Tvář se ji rozjasnila.

„Ty jseš blbej,“ zasmála se. „Chceš čaj? Hm? Dobře.“

Ten člověk tam buď není, nebo je to nějaký duch... Tak jak sakra bude pít čaj? pomyslel si Jake.

Slyšel, jak Fogbow uvařila vodu a pak nejspíš zalila dva hrnky. V obou jistě viselo sítko na čaj, asi to staré, ve tvaru kočičí hlavy, které u ní tehdy viděl.

Když byl čaj hotov, donesla ho na konferenční stůl – oba dva šálky, slyšel, jak ťukly o dřevěnou desku. Gauč znovu vrzl.

Posledních pár minut rozhovoru mu nedávalo bez odpovědi druhé strany vůbec smysl. Poslouchal útržkovité věty přesto pečlivě, a vše si zaznamenával. A představoval si, jak Fogbow pije teplý čaj, zatímco druhý hrnek vedle stýdne. Pravdou je, napadlo ho, že Fogbow nikdy neřekla, že bydlí sama.

Konstantin byl duch. A taky byl to nejlepší, co mohlo Fogbow potkat. Jejich setkání se jí jevilo jako bizarně náhodné, i když věděla, že náhoda neexistuje. Málo co se skutečně dělo náhodou. Spřátelili se při vymítání – Fogbow ho tehdy měla odkusit vymést. Jeho zprvu arogantní duše se za pár minut projevila jako velmi přátelská. Strávili tehdy spolu celou noc v zajímavém rozhovoru, který se protáhl do dalších a dalších dní.

Až časem pochopila, že taková setkání nejsou vždycky osud, ale záměry. Ne vždycky je dokázala vidět předem, hlavně když nebyly vázány na žijící osobu, ale na duchy nebo bytosti a energie z jiných dimenzí. Tehdy nedokázala záměry vůbec vycítit. To je důvod, proč žádný věštec nevidí všechno. Z principu věci ani nemůže.

Představte si náš svět jako dvoje rozměrný. Nemáme hloubku a všichni jsme jen panáčci běhající dvoje rozměrné v dvoje rozměrném světě. Jako v Ládlínkových cestách do vesmíru nebo knize Plochozemě. Nevidíme, že existuje třetí rozměr, a plochy protínající náš vesmír kolmo mohou vytvářet stěny, překážky nebo měnit běh věcí. Něco takového je nám nepřírozané. A věštcí jsou pak ti, kteří dokáží vnímat ten další rozměr. Ne běžnými smysly, protože jako dvoje rozměrní nejsme fyzicky vybaveni k vnímání třetího rozměru, ale něčím jiným. Něčím, čemu by se říkalo třetí oko. V dvoje rozměrném placatém světě by to mohlo být spíš druhé oko.

Takový věštec s druhým okem se může někdy mýlit, protože spoléhá jen na svůj pocit. Vnímá jemné vibrace tehdy, když se ke dvoje rozměrné ploše blíží kolmá troje rozměrná stěna. Vnímá její délku, tloušťku a i když na dvoje rozměrné ploše vytvoří maximálně tak čáru, věštec s druhým okem bude vnímat její mohutnost a její přesah.

Takhle fungují věštcí. V našem světě mají oči dvě a oko třetí, ale to, co vnímají je stejné. Vnímají síť a plochy, které protínají náš svět, a ve chvíli kdy jej protnou, nebo se blíží vnímají je nejsilněji.

Proto Fogbow neuměla číst v síti kdekoliv, ale jen tam, kde měla návodnou stopu od žijícího troje rozměrného člověka nebo situace. Pak viděla, co se síť blíží, jaká událost protne naši realitu, i kam vedou napojení z té či oné osoby. Nemohla se jen tak rozhlédnout po síti a mrknou, co asi tak dělá energetická bytost, co stojí támhle o dvě políčka dál a co je její záměr. To nešlo.

Proto neviděla Konstantina přicházet do svého života. Stál mimo ni a dokonce mimo náš troje rozměrný svět. Měla ráda příjemná překvapení, protože jí máloco dokázalo překvapit.

Na chodníku mluví pán se svým psem a svět je šilenější, než kdy bejval. Ten pes mluvil a pán mu kejal.

Otázka je, čím zaplnit tu prázdnotu. Kým jsem, když ne skořápkou svých úzkostí a strachů? Měla jsem za to, že po jejím oloupání zůstane duše pěkně pevná a jasně tvarovaná – jako když oloupete vařené vejíčko.

Ale ne, ta skořápka mojí duše byla skořápka vejce napůl syrového – a tak, jak jsem ji sloupala, rozplizla se moje duše do nevábně polotekutého tvaru a já teď přemýšlím, jak ji vytvarovat.

Jak ji vytvarovat (a čím?) do něčeho, co bude stát za to... Když jsem hrnec s horkou vodou nikdy nepoznala.

„Kdo by se chtěl inkarnovat do mravence s nohou přilepenou na lepenec?“

„A taky se mi zdálo, že jsem se potkala s Vincem, ale on byl ve skutečnosti had. Ve snu mi to vůbec nepřišlo divný, mluvila dál. „Sny bývají takové,“ přitakal Konstantin. „Některé mívají významy, a některé jsou hlavně chaotické. Jaký myslíš byl tohle?“

„Budu teď znít jako nějaký Gandalf, ale: stín roste.“ vysvětlovala klientovi a Źukala prstem na kartu Věž. „Je to vnitřní strach, krmený každým ponižením, ránou, nenávistí. Krmený nenávistí živí nenávisť. Krmený stíny roste ve stín. A jednou je tak velký, že je těžké ho ukočírovat. Jako velký nevychovaný pes skáče na řetězu z lidské duše sem a tam, a štěká na lidi kolem. Bud' ho lze vycvičit, alespoň trochu, anebo držet na ještě kratším řetězu. Anebo pustit, a to je asi ta nejhorší varianta.“

Vstoupila do večerky. Malé zapadlé krámky otevřené do půlnoci, s jedním pánem nebo paní za pokladnou, byly v téhle části zeměkoule běžné. Vybrala si sušenku – možná až příliš sladkou pšeničnou oplatku politou náhražkou čokolády z kakaového másla.

Zaplatila mladé ženě za pokladnou.

„Co budeme dělat pak?“ zašeptal jí do ucha.

Před lidmi mu ale nemohla odpovědět nahlas. Co by si pomysleli, kdyby mluvila s neviditelným duchem vedle sebe.

Půjdeme si sednou někam k řece, pomyslela si a vzápětí nahlas poděkovala prodavačce. „A budeme hledat smysl tohohle celého,“ dokončila pak, když vycházeli z prodejny.

„Nevěděl jsi, že čarodějníci nemůžeš upálit? Vráti se znova a znova. I když přijde o svoje tělo. Stejně jako andělé.“ zasmála se Fogbow. „Jenomže my si můžeme – bohužel – vybrat, jestli budeme šít světlo nebo tmou. Někteří nevolí moudře a hlavně – nikdy si nemůžeš zvolit, že ve svém životě chceš jenom a pouze jedno z nich.“

A navíc, napadalo jí pokaždé, člověk by si nikdy neměl přát mít superschopnosti. Měl by si přát být připraven na to, je mít, říkala si.

„Kolik? Vystřídala jsem tolik bytů. Tolikrát jsem vyvrhla svoji duši mezi čtyři stěny a pokaždé jinak.“ Nalila čaj do bizarních hrníčků. „A jak jsi se ptal na pravdu... chm. Existuje jenom skutečnost – to, jak věci jsou. Pravda nebo lež je jen způsob, jakým se jeví.“

Odmíchlala se a podívala z okna.

„Vidíš ty světla? Je jich plný město. Jsou jako malí broučci, někteří jen stojí a jiní se hemží v houfu. Entropie. Zbožňuju ten pohled. Jestli má něco na světě smysl, pak pocit štěstí a tepla tady uvnitř.“

Sáhla si doprostřed rozepnutého saka na hrud'.

„Zbožňuju tu energii. Mohla bych jí nasávat do nekonečna. Když jsem přišla na to, že můžu zkroutit prostor, byla jsem docela mladá. Pomáhal mi s tím tehdy někdo, kdo ve mě tenhle pocit tepla uměl zažehnout pokaždé. Byl mrtvý už tehdy a je to můj nejlepší přítel. Když koukám ven, na to město, vidím ho. Byl přesně takový. Nedá se to popsat, ale když to cítíš, když to vidíš, je to jakoby sis na to mohl sáhnout. Je to jakoby mě můj kamarád znova obepínal svou energií. Takové to je, když se podívám z okna na noční Londýn, i když se podívám na hvězdy... A pak přemýšlím, co je vlastně cílem tady na Zemi. Musí to mít nějaký důvod, když jsem tu tak dlouho.“

„Drogy drogy drogy!“ zatvářila se kysele „Dostávat se tam oklikou přes drogy je dost nebezpečný!“

„No tak, přece na tom nebudu pracovat roky jako vocas... prostě to zkusim a bud' to ustojim, nebo ne.“ Chvilí bylo ticho. Fogbow, zaražena jeho naivitou, si dávala načas s odpovědí.

„Oheň v krbu nikdy neví, jestli spálí tři nebo dvě polena, to už vyžaduje vyšší zásah – třeba například tvoji ruku. Pro oheň i polena jsi tvůrce jejich plamene.“ řekl Konstantin.

Ač možná je nutná, ta interakce s bytím, ta relativní touha pátrat za životem. Vždyť srovnáme-li život se zahradou s plotem, zajímá mě vždycky, co že za ním chytím.

Fogbow uměla několik řečí, ale když se hodně soustředila, když seděla za svým stolem a mysl jí visela o několik duchovních pater výš, tehdy rozuměla všem, bez ohledu na jazyky. Nedorozumívala se totiž s lidmi slovy ale obrazy, které utvářela jejich mysl při mluvení. Celý svět pro ni byl jedna obrovská barevná skládačka.

Fogbow mávla rukou znova. „Uvažuješ příliš... jak to říct... časově lineárně. Tohle... tohle všechno je... jak ti to jen říct. Jo. Vidíš támhleto varnou konev s vodou? Jeden farář mi kdysi řekl zajímavou věc. Zeptal se: „Proč se vaří voda v konvi? A já na to tehdy rekla, že proto, že jí oheň nebo elektrina zahřívá, a tedy přivádí vodu k varu. Jasný jako facka, ne?“

„Anebo,“ usmál se farář, „protože jsem si chtěl dát čaj.“

Obě odpovědi jsou možné. Obě jsou pravdivé.“

Vzpomněla si na jednu vtipnou událost. Procházela v noci okolo Finsbury Circus, když se u ní zastavil nějaký chlápek a prosil o peníze. Mezi prosby umně a s dost zřetelným liverpoolským přízvukem vplétal vymyšlenou historku, jak mu ujel vlak, jak ztratil Oyster card... Zkrátka všechno, na co si mohl vzpomenout. Včetně toho, že na něj doma čeká žena a děti. Srdce by se ustrnulo.

Jenže byla právě půlnoc z 30. dubna na 1. května, a tehdy se Fogbow ani nemusela snažit věštit, ani nepotřebovala karty. Viděla všechno.

„Nemáš děti,“ rekla mu na to Fogbow, „máš jenom synovce a neteře, děti tvého bráchy George. A taky máš v kapse sto liber.“

Všchno to byla pravda. Uměla si to přečíst v dalším rozměru, v síti, která nad ním a okolo něj visela. Viděla v ní i to, že se právě takto měli setkat.

Muž stál s otevřenou pusou.

Usmála se, nechala muže vytřeštěně zírat a šla dál. Tohle setkání proběhlo tak, jak bylo plánováno, a jí to vůbec nevadilo. Neměla nejmenší přání to měnit.

„Věděla jsem, že se to stane,“ dívala se směrem k telefonu.

„Já vím,“ řekl. „Taky jsem to cítil přicházet. Takový události jsou cítit hodně dopředu, pláň idejí vibruje jinak, když se blíží, hlavně v okolí těch lidí, kterých se to týká.“

„Proč to ale udělala?“

Jen se na ni podíval.

„Já vím. Je kam vítr, tam plášt.“ řekla.

„Vědělas to ještě dřív, než to bylo cítit. Umíš dobře číst lidi, i kdybys neuměla věštit.“

„Myslím...“ její pohled směřoval chvíli do ohně. Odmíchlala se. „Myslím, že s tímhle se nedá žít. Nedá se žít s tím, že jseš jednou nohou v jednom světě, druhou nohou tady... Vidíš tolik zvláštních věcí... a tak málo lidí ti bude rozumět.“ Zasmál se, až sebou trhla. „Vždyť tak žiješ,“ řekl. „Nevypadáš, že by ti to až tolik vadilo.“

„Nebud' jízlivej, vždyť víš, jak prázdný to někdy je. Celý tohle město bych mohla vdechnout do sebe a furt bych nebyla plná, furt bych lapala po dechu. A čím jsem dál v tom tvým světě, tím víc jsou fyzický potěšení mimo, tím víc nepřinášjí žádnou potěchu. A tím víc jsem prázdná...“

„To ale není tím, čím myslíš. Ten pocit prázdnoty nevychází z faktu, že se nacházíš na pomezí, ale z toho, že tě to děsí.“